

پروفیسور آگناتس زایدل ہوهن فلدرن

حقوق بین الملل اقتصادی

چاپ نهم

ترجمہ و تحقیق

دکتر سیدقاسم زمانی

استاد دانشگاه علامہ طباطبائی

مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی

تهران - ۱۳۹۸

سخن ناشر

در عصر جهانی شدن، روابط اقتصادی بین‌المللی به سرعت در حال توسعه و تحول است. افزایش حیرت‌آور حجم و سرعت گردش کالاها و خدمات به ویژه با اتکاء به تجارت الکترونیک، اهمیت فزاینده حقوق مالکیت معنوی، گسترش سرمایه‌گذاری خارجی و... جملگی از افزایش وابستگی متقابل دولت‌ها و ملت‌ها به یکدیگر حکایت دارند. هجوم نسبتاً سریع تمام دولت‌ها برای عضویت در سازمان جهانی تجارت، که در مورد هیچ سازمان بین‌المللی به این صورت مشاهده نشده، خود حکایت از نقش برجسته‌ای است که اقتصاد و تجارت بین‌المللی در حیات امروز بازی می‌کنند. توسعه حقوق بین‌الملل اقتصادی برآیند چنین تحولاتی است که در حوزه‌های مختلف روابط تجاری و اقتصادی پدید آمده است.

کتاب «حقوق بین‌الملل اقتصادی» تألیف پروفیسور «آیگناتس زایدل هوهن فلدِرِن» که توسط آقای دکتر سیدقاسم زمانی مورد ترجمه و تحقیق قرار گرفته بود و چاپ هفتم آن در سال ۱۳۹۵ به جامعه حقوقی کشور تقدیم گردید در فاصله کوتاهی در بازار نایاب گردید. در این فاصله این فرصت پدید آمد که کتاب مورد اصلاح اساسی قرار گیرد و با تغییرات و اصلاحات متعدد تجدید چاپ شود. مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های حقوقی شهردانش ضمن ابراز خرسندی نسبت به استقبال از آثار منتشره خویش و به ویژه کتاب اخیر، امیدوار است بیش از پیش شاهد توسعه ادبیات حقوقی کشور در حوزه‌هایی این‌چنین باشد.

وحید اشتیاق

فهرست مطالب

پیشگفتار مترجم
پیشگفتار مترجم در چاپ اول
عناوین اختصاری
الف) مجلات و سالنامه‌ها
ب) سازمان‌های بین‌المللی

فصل: نخست مقدمه

۱. تعریف حقوق بین‌الملل اقتصادی
۲. نظام نوین اقتصاد بین‌المللی: آرمان یا واقعیت؟

فصل دوم: تابعان حقوق بین‌الملل اقتصادی

۱. بسط مفهوم «تابعان حقوق بین‌الملل»
 ۲. عاملان حقوق بین‌الملل اقتصادی
- الف) دولت‌ها و نهادهای ایجاد شده توسط دولت
ب) شرکت‌های چندملیتی

فصل سوم: حاکمیت در حقوق بین‌الملل اقتصادی

۱. مفاهیم اساسی و پایه
- الف) حاکمیت مطلق

ب) حاکمیت نسبی و وابستگی متقابل

ج) برابری در حاکمیت

۲. واقعیت‌های اقتصادی و حاکمیت

الف) در روابط میان دولت‌ها

ب) در داخل یک دولت

فصل چهارم: منابع حقوق بین‌الملل اقتصادی

۱. منابع سنتی حقوق بین‌الملل

الف) معاهدات بین‌المللی

ب) موافقت‌نامه‌های ساده

ج) حقوق بین‌الملل عرفی

د) اصول عمومی حقوق

ه) ابزارهای فرعی تعیین قواعد حقوقی

۲. قطعنامه‌های مجمع عمومی سازمان ملل متحد، منبعی نو در حقوق بین‌الملل

اقتصادی؟

۳. حقوق بین‌الملل اقتصادی نرم و قوام نیافته (ساف لا)

۴. قراردادهای میان دولت و سرمایه‌گذار خارجی

فصل پنجم: دولت در حقوق بین‌الملل اقتصادی

۱. قلمرو

الف) مرزهای زمینی

ب) حقوق دریاها

ج) هوا و فضای ماوراء جو

۲. تابعیت

الف) تابعیت اشخاص حقیقی

ب) تابعیت شرکت‌ها

ج) تابعیت کشتی‌ها

د) تابعیت هواپیماها

۳. قدرت حاکمه

الف) تعیین حدود زمانی حاکمیت

ب) تعیین حدود جغرافیایی حاکمیت

ج) واگذاری و انصراف از قدرت حاکمه

فصل ششم: روابط اقتصادی دوجانبه بین الدول

۱. حق حمایت دیپلماتیک

۲. نقش کارمندان دیپلماتیک و کنسولی در حقوق بین‌الملل اقتصادی

فصل هفتم: مفاهیم کلی در بحث «نقش سازمان‌های بین‌المللی در حقوق

بین‌الملل»

۱. ضرورت تنظیم قواعد و کنترل بازار

۲. شخصیت حقوقی سازمان بین‌المللی

۳. یکپارچگی سیاسی، یکی از نتایج وحدت اقتصادی

۴. آشکال و گونه‌های مشارکت در سازمان‌های اقتصادی بین‌المللی

۵. ساختار سازمان‌های بین‌المللی

۶. تجلّی اراده در ارکان سازمان‌های بین‌المللی

۷. تأمین بودجه سازمان‌های بین‌المللی

فصل هشتم: ملاحظات مختصر پیرامون برخی سازمان‌ها

۱. نقش سازمان ملل متحد در روابط اقتصادی بین‌المللی
۲. موافقت‌نامه عمومی تعرفه و تجارت (گات) و سازمان جهانی تجارت
۳. صندوق بین‌المللی پول
۴. سایر سازمان‌های پولی
۵. سازمان‌های مسؤول کنترل بازار
۶. کمک به توسعه
۷. اتحادیه‌های منطقه‌ای حذف‌کننده تعرفه‌های گمرکی میان اعضا
۸. دیگر سازمان‌های منطقه‌ای

فصل نهم: مؤسسات مشترک دولتی (بین‌الدول)

فصل دهم: جایگاه افراد در حقوق بین‌الملل اقتصادی

فصل یازدهم: حقوق اقتصادی اساسی دولت‌ها

۱. حاکمیت دائمی
۲. عدم مداخله در امور داخلی
۳. حق حمایت در مقابل مخاطرات و سوانح زیست محیطی فرامرزی و جهانی
۴. حق واکنش در قبال پخش مستقیم امواج، سنسجش از راه دور و ارتباطات اینترنتی
۵. حق بر هویت فرهنگی
۶. حق کنترل مهاجرت به داخل (درون‌کوچی) و خارج کشور (برون‌کوچی)
۷. حق ترانزیت
۸. مصونیت دولت

۹. انحصار قدرت در یک قلمرو

الف) اصل صلاحیت سرزمینی و نظم عمومی

ب) موارد تخطی از اصل صلاحیت سرزمینی

ج) اصل صلاحیت سرزمینی و ملی سازی در مقابل غرامت کافی

د) محلی کردن حقوق غیرمادی

۱. کلیات

۲. دکترین انفکاک و جدایی

ه) درخواست ارائه اسناد

و) درخواست هایی برای شناسایی اقدامات بازدارنده خارجی

فصل دوازدهم: ارزش اقتصادی از دیدگاه حقوق بشر

۱. حق بر اموال خود (مالکیت)

۲. برابری

فصل سیزدهم: حقوق مالکانه بیگانگان

۱. حمایت از حقوق مکتسبه

۲. غرامت

۳. موافقت نامه های پرداخت غرامت مقطوع

۴. استاندارد عمومی حمایت

۵. حسن نیت به عنوان مبنایی برای حمایت بیشتر

الف) تعهدات ناشی از قوانین دولت میزبان

ب) التزامات مندرج در قرارداد میان دولت میزبان و سرمایه گذار خارجی

۶. معاهدات حمایت از سرمایه گذاری

۷. بیمه در مقابل ریسک‌های غیر تجاری

فصل چهاردهم: مسائل مربوط به مسؤولیت دولت در حقوق بین‌الملل اقتصادی

فصل پانزدهم: حل و فصل اختلافات در حقوق بین‌الملل اقتصادی

۱. در سازمان‌های بین‌المللی

۲. اختلافات میان دولت و سرمایه‌گذار خارجی

فصل شانزدهم: جنگ اقتصادی

۱. استفاده از قدرت اقتصادی

۲. روش‌های جنگ اقتصادی

۳. بی‌طرف‌ها و جنگ اقتصادی

تکمله: مشروعیت سنجی تحریم‌های اقتصادی: تلازم منع سوءاستفاده از حق با

سلسله‌مراتب هنجاری حقوق بنیادین بشر در نظام بین‌المللی

مقدمه

مبحث اول: حق وضع و اعمال تحریم‌های اقتصادی در نظام حقوق بین‌الملل

مبحث دوم: قاعده منع سوءاستفاده از حق در نظام حقوق بین‌الملل

مبحث سوم: حقوق بنیادین بشر؛ تجلی سلسله‌مراتب هنجاری در نظام حقوق بین‌الملل

مبحث چهارم: منع سوءاستفاده از حق: حمایت از حقوق بنیادین بشر در برابر

تحریم‌های اقتصادی

نتیجه‌گیری

فصل هفدهم: نتایج

واژه‌نامه

کتاب‌شناسی

نمایه

Professor Ignaz Seidl-Hohenveldern

International Economic Law

Ninth Edition

Translation & Research

Seyed Ghasem Zamani (Ph. D.)

Professor of Allameh Tabatabaei' University

S.D.I.L.
The SD Institute of Law
Research & Study

Tehran - 2019